

foreningen af radiografer i danmark

Indenrigs - og Sundhedsministeriet
Att. Sundhedsminister
Lars Løkke Rasmussen
Slotholmsgade 10-12
1216 København K

H. C. Ørsteds Vej 70, 2. tv.
1879 Frederiksberg C
Telefon: 3537 4339
Fax: 3537 4342
Hjemmeside: www.radiograf.dk
E-mail: frd@radiograf.dk
Åbningstid:
Man.-torsdag kl. 09.00 - 14.30
Fredag kl. 09.00 - 13.00

23.4.2003

Problemstilling

Foreningen af Radiografer i Danmark tillader sig at henvende sig til Sundhedsministeren, da vi er af den opfattelse, at Statens Institut for Strålehygiejne (SIS) ikke overholder sine forpligtelser i h.h.t. Sundhedsstyrelsens "Bekendtgørelse 975 af 16. december 1998", "Bekendtgørelsen om medicinske røntgenanlæg til undersøgelse af patienter". Dette medfører nogle, her i overskrifter, følger virkninger:

Øget medicinsk stråling til den danske befolkning.

Flere stråleinducerede concertilfælde.

Manglende overholdelse af EU direktiv?

Falsk tryghed i den danske befolkning.

Strålebelastning og Tjernobyl

Den medicinske brug af ioniserende stråling er den væsentligste faktor, når man opgør strålebelastningen af befolkningen. Det skal ses i sammenhæng med, at katastrofen på Tjernobyl bidrog til bestrålingen med en faktor, der er en hundrededel af det, den medicinske brug af ioniserende stråling bidrager med.

Det er derfor vigtigt, at det er et veluddannet og kvalificeret personale, der beskæftiger sig med området, således at strålebelastningen bliver mindst mulig.

Direktiver, bekendtgørelser og bestemmelser

Således i erkendelse af, at medicinsk bestråling er den væsentligste kilde til eksponering af ioniserende bestråling for borgerne i EU, og på baggrund af en øget videnskabelig opmærksomhed inden for strålebeskyttelse i forbindelse med medicinsk bestråling, har EU i 1997 udsendt et direktiv omhandlende beskyttelse af personer mod den sundhedsfare, der er forbundet med anvendelse af ioniserende stråling i forbindelse med medicinske røntgenanlæg, Rådets direktiv nr. 97/43. EU har fundet det nødvendigt at omformulere de gældende krav i 1984-direktivet, for "at opnå en fortsat overensstemmelse mellem strålebeskyttelseskrav og -metoder inden for medicinsk bestråling".

Intentionerne i direktivforslaget er, at opnå højere kvalitet i anvendelsen af ioniserende stråling til medicinsk brug. Dette skal blandt andet ske ved kvalificering og anerkendelse af grund- og videreuddannelse for personer, som udfører undersøgelser med anvendelse af ioniserende stråling.

I Sundhedsstyrelsens "Bekendtgørelse 975 af 16. december 1998", "Bekendtgørelsen om medicinske røntgenanlæg til undersøgelse af patienter", gøres det klart, at man ønsker at afgrænse de faggrupper, der må betjene røntgenanlæg.

(Bekendtgørelsen indeholder bestemmelser, der gennemfører Rådets direktiver 97/43, De Europæiske Fællesskabers Tidende L. 180 s. 22 og nr. 96/29, De Europæiske Fællesskabers Tidende L. 159 s. 1.)

Ligeledes henviser Foreningen af Radiografer i Danmark til § 13, stk. 2, 3 og 4 - § 41-45 og § 66-84. Alle omhandlende strålebeskyttelse af patienter og krav til personale, der udfører undersøgelserne.

I § 13 står der, at det kun er læger, kiropraktorer, radiografer og røntgensygeplejersker - eller personer under uddannelse til et af disse fag, der må betjene røntgenapparatur.

§ 13 stk. 4 indeholder en yderligere skærpelse ved visse undersøgelsestyper. Dette vender vi tilbage til.

Bekendtgørelsen vedlægges (bilag 1).

Danmark i forhold til EU

På baggrund af drøftelser der har været i den internationale radiograforganisation, om gennemførelsen af EU direktivet, er det Foreningen af Radiografer i Danmarks opfattelse, at Danmarks oversættelse af EU-direktivet hører til blandt de **mindst** restriktive i Europa, også når de tidligere østlande inkluderes.

Efter foreningens opfattelse er fortolkningen alt for svag. Eksempelvis burde de læger, der er nævnt i § 13, være radiologer, idet læger i almindelighed ikke har nogen uddannelse i strålehygiejne.

Helt galt bliver det, når man ser på formuleringen "under uddannelse til læge"! Er det, når man er tilmeldt lægestudiet?

I hvert fald har foreningen kendskab til, at stud. med. tilbyder at vikariere på røntgenafdelingerne hvor de foretager røntgenundersøgelser.

Hvad angår røntgensygeplejersker, findes der ikke længere en formel uddannelse, men blot kurser af få ugers varighed. Tidligere var der elementer i de 2 uddannelser som var sammenfaldende, men det er der ikke mere. Uddannelserne til radiograf og sygeplejerske er nu vidt forskellige og målrettet hvert sit speciale.

§ 13, stk. 4 sikrer patientens rettigheder

Bekendtgørelsens § 13 stk.4 er en bestemmelse om at personale, der beskæftiger sig med bl.a. screening, undersøgelse af børn og undersøgelser, der medfører store patientdoser som CT-scanning og intervention, SKAL have særlig uddannelse heri.

Strålehygiejnisk Institut, har tidligere, i brev til uddannelseslederen for Radiografskolen i Odense, tolket det som, at kun radiografer har særlig uddannelse til at udføre de i §13, stk. 4 nævnte undersøgelser, heriblandt altså de dosisbelastende CT-scanninger. (Se bilag. 2)

Der skelnes altså mellem konventionelle røntgenundersøgelser og ovenstående, fordi, der ved CT og interventionsradiologi anvendes store stråledoser. Screeningerne er med fordi man jo her går ind og bestråler en rask befolkningsgruppe. Og børnene er selvfølgelig med her, da vi ved, at børn er langt mere strålefølsomme end voksne.

Disse grupper er nødt til at have specialuddannet personale, altså radiografer, til at sikre deres rettigheder. Og det er det, der er hensigten med lovgivningen, at sikre patienternes rettigheder. Rettigheden til at få foretaget en optimal undersøgelse med så få stråler som muligt.

CT-scanninger og dispensationer

Antallet af CT-scanninger er i de senere år steget ganske betydeligt. Årsagen er, at mange almindelige røntgenundersøgelser konverteres til CT-scanninger, da der kan være flere oplysninger at hente her. Problemet er bare, at en CT-scanning giver en væsentlig højere stråledosis end de traditionelle røntgenundersøgelser.

For et halvt årstid siden kunne man læse i avisen, at CT-scanninger giver ca. 50 danskere om året uhelbredelig kræft.

” Personalet er ikke gode nok til at vælge den bedst mulige scanning med den lavest mulige stråledosis. Her kunne man sætte ind og reducere strålingen med 10 - 20 procent, hvilket kunne nedsætte dødstallet”, har Statens Institut for Strålehygiejne udtalt i den forbindelse.

Med bekendtgørelsens § 13 stk. 4 i hukommelsen, kan det undre, at personalegrupper der ikke er nævnt, kan få dispensationer til at udføre disse meget dosisbelastende undersøgelser og at en stor gruppe, der ikke er indeholdt i definitionen af, hvem der er særligt uddannet, slet ikke behøver nogen dispensation.

PET-scannere og dispensationer

Det er eksempelvis også de faggrupper, der udfører CT-scanninger i forbindelse med en PET-scanning. Her er tale om bioanalytikere.

PET-scannerne er placeret på laboratorierne og bliver derfor traditionelt betjent af andre faggrupper, der ikke er ”særligt uddannet” og ikke er omfattet af Røntgenbekendtgørelsen.

De CT-scanninger der udføres i forbindelse med PET-scanninger er typisk helkrops-scanninger og dermed meget strålebelastende.

Begrundelsen for dispensationerne er, at undersøgelserne kører efter faste protokoller! Spørgsmålet er så: ”Hvordan vælges så den laveste dosis til patienten?”

Mammografiscreening og dispensationer

Folketinget har tidligere vedtaget en lov om indførelse af mammografiscreening, når der er uddannet personale nok.

Manglende opfyldelse af bestemmelserne i bekendtgørelsen, vil lægge en "bombe" under hele mammografiscreenings-programmet.

Programmets succes er naturligvis afhængig af fremmødet, men også af undersøgelsesnes kvalitet. Det er vigtigt at befolkningen har tiltro til programmet. Dette opnås ved, at Sundhedsministeriet lever op til bekendtgørelsen og anvender den faggruppe, der er målrettet uddannet, forstår opgaven i detaljer og kan udføre samtlige detailopgaver, herunder kvalitets-sikring, -kontrol og -udvikling.

På denne måde minimeres antallet af falske negative og positive fund, og tilliden til systemet bevares.

Sidst, men bestemt ikke mindst, vil det sikre at antallet af stråleinducerede cancere holdes på et minimum.

Det er foreningen bekendt, at et dansk amt søger bioanalytikere til mammografiscreening og forventer dispensation til dette!

Radiografmanglen

Foreningen af Radiografer i Danmark har længe påpeget manglen på radiografer. Både Sundhedsministeren og Sundhedsstyrelsen har over for FRD lovet, at medvirke til de nødvendige personalemæssige forudsætninger. (bilag 3 og bilag 4)

Det kan derfor undre Foreningen af Radiografer i Danmark, at dette løses ved at Sundhedsstyrelsen ved Statens Institut for Strålehygiejne giver dispensationer eller tilsagn om dispensationer til faggrupper, der ikke er nævnt i bekendtgørelsen og dermed ikke lever op til kvalitetskravene.

Amterne har truffet beslutning om, at der i begyndelsen af 2005 oprettes 2 hold om året på alle tre radiografiskoler.

Virkelighed, nutid og fremtid

Foreningen oplever i år 2003, at der fortsat tages faggrupper (der ikke er omfattet af Røntgenbekendtgørelsen) ind til oplæring i røntgenfotografering på de billeddiagnostiske afdelinger. Dette lever ikke op til lovens intention og er ikke tilfredsstillende for befolkningen og patienterne.

Foreningen af Radiografer i Danmark er bevidst om, at der ikke er en let løsning her og nu til overholdelse af Røntgenbekendtgørelsen, men det er absolut nødvendigt, at der udarbejdes en handlingsplan der, inden for en begrænset tidsramme, kan løse problemet.

Den nuværende planløshed er med til at øge bestrålingen til danskerne og dermed øges antallet af stråleinducerede kræfttilfælde i Danmark.

Foreningen stiller spørgsmålstejn ved om Danmark lever op til intentionerne i Eurotom-direktivet, om mindskelse af medicinsk stråling til befolkningen.

Foreningen henleder også opmærksomheden på, at der grundet den store mangel på radiologer, sker et kompetence-skred til radiograferne, hvilket understreger vigtigheden af, at det er veluddannet personale, der arbejder med røntgen-stråling.

Spørgsmål til ministeren

1. Vil Sundhedsministeren sikre, at der bliver udarbejdet en handlingsplan, der kan sikre, at den danske befolkning ikke får unødigt medicinsk bestråling samt sikre, at de danske patienter ikke udsættes for en unødigt risiko når de bliver undersøgt med ioniserende stråling?
2. Vil Sundhedsministeren indgå i en dialog på baggrund af nærværende?

Foreningen af Radiografer i Danmark deltager gerne i et samarbejde om denne problemstilling og står gerne til rådighed med yderligere oplysninger.

Med venlig hilsen

Jannie Schneider
Formand

Erik Roland
Faglig sekretær

Kopi sendt til Folketingets Sundhedsudvalg samt Kræftens bekæmpelse.